

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่

The Participation of Citizen in the community of Wat Nong Kham, Chang Moi Subdistrict, Mueang District, Chiang Mai Province, Towards Preventing and Solving Tobacco Control Products Act 2017 Problems

พระอาจารย์ ดร.ณัฐวัฒน์ ตั้งปฐมวงศ์ (ญาณปปโก)^{1*}, พระสมุห์อนันท์ อินทวิโส (ปู่อาย)² และ พระครูวินัยธรรัชฎฐพรพรช อคฺคธมฺโม (ณ น่าน)³

PhraAjarnDr. Nuttawat Tangpatomwong (Ñānappabho)^{1*}, Phrasamu Anon Intawongso (Pu-Eye)² and Phrakruwinaitorn Sattthaphat Akkadhammo (Nanan)³

¹ นักวิชาการอิสระ ด้านการสื่อสารพุทธศาสนาและปรัชญา, ประจำพุทธคยา เดอะพาราไดซ์ เกรสท์ เฮาส์ เมืองพุทธคยา รัฐพิหาร ประเทศอินเดีย, วัดปันเสา จังหวัดเชียงใหม่

² ผู้ช่วยนักวิจัย ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา วัดหนองคำ จังหวัดเชียงใหม่

³ ผู้ช่วยนักวิจัย พระนิสิตปริญญาเอก สาขาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เชียงใหม่ วัดทุ่งยู จังหวัดเชียงใหม่

¹ Independent scholars and researchers, Communication and Philosophy & Religion, The Paradise Guest House, Near 80 Feet Buddha Statue, Behind Mastipur, Bodhgaya 824231 Gaya India, Wat Pansao Chiang Mai.

² Research Assistant, Philosophy & Religion, Wat Nong Kham.

³ Research Assistant, Ph.D. Student Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai, Wat Thung Yu.

* E-mail: Bhikkunuttawat.t@gmail.com.

Received August 23, 2020; Revised December 8, 2020; Accepted December 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ (3) เพื่อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเรื่องพฤติกรรมกาสูบบุหรี และปัจจัยที่ส่งผลต่อการสูบบุหรี และในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัย หรือมีถิ่นที่อยู่ที่พักในเขตพื้นที่ชุมชนวัด หนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลัก ความน่าจะเป็น (Non Probability Random Sampling) วิธีการสุ่มเชิงก้อนหิมะ (Snowball Sampling) โดยจะใช้ จำนวนตัวอย่างจำนวน 200 คน และต้องการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการมีส่วนร่วม ที่พัก อาศัยหรือมีถิ่นที่อยู่ที่พักในเขตพื้นที่ชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบ ค่า F-test เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า เป็นเพศชาย (124 คน) มากกว่าเพศหญิง (76 คน) คิดเป็นร้อยละ 62.0 และ ร้อยละ 38.0 มีอายุ 31-40 ปี (77 คน) มีสถานภาพสมรส โสด (90 คน) มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา (148 คน) ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ และวางแผนดำเนินกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับ น้อย ($(\bar{X}) = 1.5275$, (S.D.) = 0.49782) พบว่า การมีส่วนร่วมจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกัน ปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.6000$, (S.D.) = 0.49113) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($(\bar{X}) = 1.2400$, (S.D.) = 0.42506) พบว่า การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโทษ และพิษภัยของบุหรี เช่น จัดบอร์ด แผ่นปลิว โปสเตอร์ ติดสติ๊กเกอร์ห้ามสูบบุหรี ฯลฯ ให้แหล่งชุมชนได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.1950$, (S.D.) = 0.39719) การมีส่วนร่วมในการติดตามผลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($(\bar{X}) = 1.2791$, (S.D.) = 0.44907) พบว่า การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานการป้องกันปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.3100$, (S.D.) = 0.46365)

เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัด หนองคำ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ และวางแผนดำเนินกิจกรรม ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และในด้านการมีส่วนร่วมในการ ติดตามผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การมีส่วนร่วมของประชาชน ควรเป็นไปตามแนวทางของต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จึงจะทำให้โครงการ หรือกิจกรรมที่ดำเนินการนั้น ๆ จะมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วนอย่างมีนัยสำคัญต่อการ มีส่วนร่วม ใน การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนอง คำ ขาดการดำเนินงานตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ร่วมคิด (2) ร่วมวางแผน (3) ร่วมดำเนินงาน

(4) ร่วมประเมินผล จึงส่งผลทำให้ไม่เกิดแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ขึ้นซึ่งอาจประกอบไปด้วย กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ในภาพรวมทั้งหมด เพราะขาดขั้นตอน 4 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้นำชุมชนหรือ แกนนำชุมชน (2) กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรม หรือโครงการพัฒนาภายในชุมชน (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก ประสบการณ์ของชุมชนอื่น และหน่วยงานภายนอก (4) ทศนคติของชุมชนฯ ภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชน วัดหนองคำ ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, พ.ร.บ.ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560, ชุมชนวัดหนองคำ, การป้องกันและ แก้ไขปัญหา

Abstract

This article aims of research (1) to study the level of participation of people in the community at Wat Nong Kham, Chang Moi Sub-district, Muang District, Chiang Mai Province, in preventing and solving problems according to the act tobacco products control 2017 (2) to compare the level of participation of people in the community at Wat Nong Kham, in preventing and solving problems according to the act tobacco products control 2017 was classified by gender, age, education level and occupation and (3) to suggest participation of people in the community at Wat Nong Kham, in preventing and solving problems according to the act tobacco products control 2017 is a quantitative research. Using survey research methods apply the theoretical concepts related to participation, concepts of smoking behavior and factors affecting smoking; and in the issue of prevention and problem solving according to the act tobacco products control 2017 as a framework for research studies.

The population used in this study was: People living or having residence in the area of Wat Nong Kham Community Area, the researcher used the Non probability random sampling, Snowball sampling, using 200 samples and wanted to research behavior. Stakeholders in participation residing or having residence in the area of Wat Nong Kham community area, the tool used in this research was a questionnaire. One-way ANOVA was used to analyze the F-test when statistically significant.

The research found that males (124 people) more than females (76 people), 62.0 percent and 38.0 percent, age 31-40 years (77 people), marital status, single (90 people), have a primary education level, study (148 people) on participation in problem / cause discovery and planning activities, overall, it was at a low level ($\bar{x}$) = 1.5275, (S.D.) = 0.49782). It was found that participation in holding a consultation meeting for the implementation of problem prevention in accordance

with the civil service act. To control tobacco products 2017 of Wat Nong Kham community high mean ($\bar{x}$) = 1.6000, (S.D.) = 0.49113) participation in investment and work, overall, it was at the lowest level ($\bar{x}$) = 1.2400, (S.D.) = 0.42506). Information about the dangers and dangers of cigarettes, such as organizing boards, flyers, posters, stickers, no smoking, etc., to the community sources. high mean ($\bar{x}$) = 1.1950, (S.D.) = 0.39719) follow-up participation, overall, it was at the lowest level ($\bar{x}$) = 1.2791, (S.D.) = 0.44907). It was found that the participation in the evaluation of the problem prevention performance in accordance with the national crime act, to control tobacco products 2017 of Wat Nong Kham community Have a high mean ($\bar{x}$) = 1.3100, (S.D.) = 0.46365)

Gender, age, marital status, education level and occupation of citizens located in the area of Wat Nong Kham community, participation of the people to prevent and solve problems in accordance with the act, the 2017 tobacco product control of Wat Nong Kham community was not significantly different at the 0.05 level of participation in problem-finding / cause and planning activities. In terms of participation in investment and performance and in the field of participation in monitoring results, there was no statistically significant difference at the 0.05 level and in the overall three areas there was no statistically significant difference at the 0.05 level.

Public participation It should be in accordance with the upstream, midstream and downstream guidelines to make the project or activity carried out, it will have a significant impact on stakeholders in all sectors. In preparing a prevention development plan and solve problems according to the act control of tobacco products 2017 of Wat Nong Kham Community, lack of implementation in all four steps: (1) co-think (2) co-plan (3) co-operation and (4) co-evaluate, as a result, prevent development plans were not created, and fix problems, which may consist of various activities or projects in the whole because of the lack of a 4 step process, important conditions are (1) community leaders or community leaders (2) the process of driving activities or development projects within the community (3) sharing of knowledge from experiences of other communities. And external agencies and (4) attitude of the community within the community towards the participation process in the preparation of the prevention development plan and solve problems according to the act tobacco products control 2017 of Wat Nong Kham community does not happen continuously.

Keywords: The Participation of Citizen, Tobacco Control Products Act 2017 Problems, Wat Nong Kham Community, Preventing and Solving,

บทนำ

ยาสูบเป็นสินค้าบริโภคที่มีอำนาจเสพติด และเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยครึ่งหนึ่งของผู้ที่ไม่สามารถเลิกใช้ยาสูบจะเจ็บป่วย และเสียชีวิตก่อนวัยอันควร จากโรคต่าง ๆ ที่สืบเนื่องจากการใช้ยาสูบ ปัจจุบันทั่วโลกมีผู้เสียชีวิตจากการใช้ยาสูบปีละ 7 ล้านคน ซึ่งรวมถึง 890,000 คนที่ไม่สูบบุหรี่ แต่เสียชีวิตจากการได้รับควันบุหรี่ของผู้อื่น (เริงฤดี ปธานวนิช และคณะ. 2562: ออนไลน์) สำหรับประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากการใช้ยาสูบปีละ 5 หมื่นคน และจากการได้รับควันบุหรี่มือสอง 6,500 คน ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจคิดเป็นมูลค่าถึง 74,884 ล้านบาท บุหรี่เป็นภัยต่อชีวิตเป็นพิษต่อสังคมนั้น เป็นคำที่ไม่เกินความเป็นจริงแต่อย่างใด เพราะบุหรี่ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งจากค่ารักษาพยาบาลถึงปีละ 77,626 ล้านบาท และความสูญเสียอันเกิดจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ปีละ 131,073 ล้านบาท ขณะที่ตัวเลขผู้เสียชีวิตจากบุหรี่ เมื่อปี 2560 พบว่า คนไทยเสียชีวิตจากบุหรี่ยรวมกว่า 72,656 คน และสถิติในปี 2534 พบว่ามีคนไทยสูบบุหรี่ที่ร้อยละ 32 ขณะที่ปัจจุบันในปี 2562 ลดลงอยู่ที่ร้อยละ 19.1 แต่เมื่อมาดูสัดส่วนอายุของผู้ที่สูบบุหรี่มากขึ้นโดยอยู่ที่อายุ 45 ปีขึ้นไป ทำให้สะท้อนมาที่ปัญหาภาระค่ารักษาที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้น จำนวนคนที่เสียชีวิตจากบุหรี่ พบว่า ร้อยละ 49 เสียชีวิตจากโรคปอด และอันดับหนึ่ง คือ มะเร็งปอด ทำให้เสียชีวิตปีละ 13,727 คน รองลงมา คือ ฤงลมโปงพอง 10,852 คน โรคปอดอักเสบ และวัณโรคปอด 10,833 คน รวมแล้วกว่า 35,412 คน และหากรวมคนไทยที่เสียชีวิตจากโรคปอดโดยควันบุหรี่มือสองปีละ 8,278 คน คนไทย

จะเสียชีวิตจากโรคปอด จากการสูบบุหรี่ถึง 4 หมื่นกว่าคน

ประเทศไทยได้ริเริ่มการควบคุมยาสูบด้วยมาตรการต่าง ๆ เมื่อ 30 ปีก่อน และได้มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง 2 ฉบับคือพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2535 แต่ที่ผ่านมามีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาสูบรูปแบบใหม่ ๆ เช่น บุหรี่ไฟฟ้า บารากู รวมทั้ง มีการพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่เป็นช่องโหว่ของกฎหมายเดิม เช่น การโฆษณา อนุญาตขาย และการโฆษณาส่งเสริมการขาย ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีสัญญาควบคุมยาสูบ องค์การอนามัยโลก ซึ่งมีข้อผูกพันที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายควบคุมยาสูบ ตามที่กำหนดในอนุสัญญาฯ จึงนำมาสู่การปรับปรุงกฎหมายควบคุมยาสูบทั้ง 2 ฉบับ ที่ประชุมสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้เห็นชอบ ร่าง พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ ฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2560 และ พ.ร.บ. ดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2560 ปัจจุบันความสูญเสียด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากการบริโภคยาสูบมีเพิ่มมากขึ้น ทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล สุขภาพของประชากร และยังส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และการบริโภคผลิตภัณฑ์ยาสูบยังก่อให้เกิดผลกระทบอันเป็นปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ตามมา รวมทั้งบริษัทอุตสาหกรรมยาสูบทั้งของประเทศไทยและต่างชาติ ยังพยายามทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแพร่หลาย โดยการโฆษณา และส่งเสริมการขายด้วยวิธีการต่าง ๆ อีกทั้งยังพยายามเจาะตลาดไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก-เยาวชน และสตรี ประกอบกับพยายาม

หาช่องว่างของกฎหมายในการทำให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการกระทำที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ 13/2562 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2562 เลขาธิการมหาเถรสมาคม (มหาเถรสมาคม, สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2562) แจ้งว่า ตามที่มีการเผยแพร่ข่าว กรณีแจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าอาวาส วัดแห่งหนึ่งในพื้นที่ภาคเหนือ เนื่องจากเจ้าอาวาสไม่ดำเนินการจัดให้พื้นที่ทั้งหมดภายในเขตวัดเป็น “เขตปลอดบุหรี่” ตามที่พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกำหนดนั้น ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข กำหนดให้วัดและศาสนสถาน ดำเนินการตามหลักเกณฑ์วิธีการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ดังนี้ (1) พื้นที่และบริเวณทั้งหมดของสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ ซึ่งใช้ประกอบภารกิจของสถานที่นั้น ทั้งภายใน และภายนอกอาคาร โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง บริเวณที่จัดไว้ให้ผู้มารับบริการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ไม่ว่าจะมั่วสุมหรือไม่ก็ตาม เป็น “เขตปลอดบุหรี่” ตามข้อ 4 แห่งประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภท หรือชื่อของสถานที่สาธารณะ สถานที่ทำงาน และยานพาหนะ ให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดของสถานที่ และยานพาหนะ เป็นเขตปลอดบุหรี่ หรือเขตสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ พ.ศ. 2561 (2) เจ้าอาวาส หรือบุคคลอื่นซึ่งมีฐานะเป็นผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรม

ตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ ต้องดำเนินการจัดเขตปลอดบุหรี่ ให้มีสภาพ และลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด ดังนี้ 2.1) มีเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ติดแสดงไว้ให้เห็น โดยชัดเจนว่า เป็นเขตปลอดบุหรี่ ทั้งนี้ ลักษณะของเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ ตำแหน่ง และวิธีการแสดงเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ 2.2) พื้นที่และบริเวณทั้งหมดของสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ ต้องไม่มีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่ เช่น กระบะทราย อุปกรณ์สำหรับการเขี่ยหรือทิ้งก้นบุหรี่ เป็นต้น ทั้งนี้ หากเจ้าอาวาส หรือบุคคลอื่นซึ่งมีฐานะเป็นผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ ไม่ปฏิบัติตามข้อ 2.1 และข้อ 2.2 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท ตามมาตรา 43 ประกอบกับมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 (3) เจ้าอาวาส หรือบุคคลอื่นซึ่งมีฐานะเป็นผู้จัดการ หรือผู้รับผิดชอบสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือแจ้งเตือนว่า สถานที่นั้นเป็นเขตปลอดบุหรี่ ทั้งต้องควบคุมดูแล ห้ามปรามเพื่อไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ กรณีไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท ตามมาตรา 46 วรรคหนึ่ง ประกอบกับมาตรา 70 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และ(4) กรณีมีผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ภายในพื้นที่และบริเวณทั้งหมดของสถานที่ทางศาสนา ศาสนสถาน หรือสถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรม

ตามความเชื่อของศาสนา ลัทธิ หรือนิกายต่าง ๆ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ตามมาตรา 42 ประกอบกับมาตรา 67 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ในการนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อแจ้งเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัดทั้ง 2 ฝ่าย และวัดในเขตปกครอง ให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการตามพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องกำหนด รายละเอียดตามลักษณะ และวิธีการในการแสดงเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ และเครื่องหมายเขตสูบบุหรี่ พ.ศ. 2561

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะนำเสนอถึงผลจากศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชน วัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” (เน้นการศึกษาที่ พลเมืองในเขตชุมชน วัดหนองคำฯ ไม่เฉพาะเจาะจงข้าราชการ) ในการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ว่ามีการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนในชุมชน มีส่วนร่วมในการแก้ไข และป้องกันปัญหา ภายในพื้นที่ เพื่อนำเอาผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานป้องกันฯ ในพื้นที่เขตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ยังเป็นการลดอัตราเสี่ยงของคนที่ไม่สูบบุหรี่ และเป็นอันตรายต่อสุขภาพภายในชุมชน และก่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาฯ แบบยั่งยืน ในทุก ๆ กระบวนการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้เกิดการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่แนวทางการปฏิบัติอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560

สมมติฐานในการวิจัย

ประชาชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 แตกต่างกัน

ขอบเขตและวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชน วัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเรื่องพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการสูบบุหรี่ และในเรื่องการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ ยาสูบ 2560 มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่พักอาศัยหรือมีถิ่นที่อยู่ที่พัก ในเขตพื้นที่ชุมชนวัดหนองคำฯ ซึ่งผู้วิจัยใช้หลักวิธีการสุ่ม ตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non Probability random sampling) วิธีการสุ่มเชิงก้อนหิมะ (Snowball sampling) โดยจะใช้จำนวนตัวอย่างจำนวน 200 คน ซึ่งมีวิธีการเลือก ตัวอย่าง ดังนี้ ขั้นที่ 1 หาตัวอย่างที่มีพฤติกรรมตามลักษณะงานวิจัย สักคนหรือสองคนแล้วเก็บ ข้อมูล (เช่น เจ้าอาวาส, ผู้ช่วยเจ้าอาวาส เป็นต้น) ขั้นที่ 2 ให้ตัวอย่างในขั้นที่ 1 แนะนำตัวอย่างคน อื่นๆ ที่มีพฤติกรรมตามลักษณะงานวิจัยเหมือนกับ ตนหรือตามที่ตนรู้จักและเข้าใจในเงื่อนไขการวิจัย ครั้งนี้ และขั้นที่ 3 ให้ตัวอย่างในขั้นที่ 2 แนะนำ ตัวอย่างต่อไปเรื่อยๆ จนได้ครบจำนวนตาม ที่ต้องการ ในจำนวนทั้งสิ้น 200 คน ในชุมชน วัดหนองคำเท่านั้น และต้องการวิจัยเกี่ยวกับ พฤติกรรมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการมีส่วนร่วม ที่พักอาศัย หรือมีถิ่นที่อยู่ที่พักในเขตพื้นที่ชุมชน วัดหนองคำฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1: สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็น แบบสอบถามแบบตรวจรายการ(Check-list) เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) การศึกษา (5) อาชีพ ส่วนที่ 2: เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชน วัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยลักษณะของคำถาม ส่วนที่ 2 นี้ เป็นคำถามประเภทมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดให้ผู้ตอบ เลือกได้คำตอบเดียว คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ส่วนที่ 3: เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาดาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ มีลักษณะเป็น แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 เพื่อ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่า สัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach หาค่าความเชื่อมั่นโดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติ โดยได้ ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ Cronbach เท่ากับ 0.92 จากชุดของเครื่องมือ ทั้งหมดทั้งรายชื่อและรายด้าน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัย ได้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจ ให้ตรงกันในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และ กระบวนการวิจัย โดยทำการแจกแบบสอบถาม และเรียกคืนด้วยตนเอง ในช่วงระหว่าง เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2562

และนำแบบสอบถามที่ได้คัดเลือกมานั้น มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผ่านโปรแกรม สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วย กระบวนการทางสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive

Statistics) ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ในด้านต่าง ๆ และสถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistic) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการใช้การทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของ เพศ จำแนกเป็น 2 กลุ่มโดยใช้ค่าสถิติ T-test ส่วนอายุสถานภาพสมรสระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งจำแนกมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบค่า F-test เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของ Duncan ต่อไป

การสรุปผลการวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนตัว การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นประชากรจำนวน 200 คน เป็นเพศชาย (124 คน) มากกว่าเพศหญิง (76 คน) คิดเป็นร้อยละ 62.0 และร้อยละ 38.0 มีอายุ 31-40 ปี (77 คน) รองลงมา 21-30 ปี (52 คน) 51 – 60 ปี (31 คน) 41 – 50 ปี (30 คน) และ 60 ปี ขึ้นไป (10 คน) คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา 26.0 15.5 15.0 และ 5.0 มีสถานภาพสมรส โสด (90 คน) รองลงมา แยกกันอยู่ (61 คน) สมรส (25 คน) และ หย่าร้าง (12 คน) กับหม้าย (12 คน) คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา 30.5 12.5 และ 6.0 มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา (148 คน) รองลงมา มัธยมศึกษา

(37 คน) ปริญญาตรี (8 คน) และ อนุปริญญา/ปวส. (7 คน) คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมา 18.5 4.0 และ 3.5 และมีอาชีพหลัก รับจ้าง (141 คน) รองลงมา พ่อบ้าน/แม่บ้าน (27 คน) นักบวช (26 คน) ธุรกิจส่วนตัว (4 คน) และพนักงานบริษัทเอกชน (2 คน) คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมา 13.5 13.0 2.0 และ 1.0 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($(\bar{X}) = 1.5275$, (S.D.) = 0.49782) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.6000$, (S.D.) = 0.49113) รองลงมาคือการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุของปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ($(\bar{X}) = 1.5750$, (S.D.) = 0.49558) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม่อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($(\bar{X}) = 1.2400$, (S.D.) = 0.42506)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี เช่น จัดบอร์ด แผ่นปลิว โปสเตอร์ ติดสติ๊กเกอร์ห้ามสูบบุหรี ฯลฯ ให้แหล่งชุมชนได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.1950$, (S.D.) = 0.39719) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการให้เงินสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ($(\bar{X}) = 1.1750$, (S.D.) = 0.38092)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($(\bar{X}) = 1.2791$, (S.D.) = 0.44907) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานการป้องกันปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($(\bar{X}) = 1.3100$, (S.D.) = 0.46365) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ($(\bar{X}) = 1.3000$, (S.D.) = 0.45941)

การทดสอบสมมติฐานการศึกษา จากสมมติฐานที่ว่า ประชาชนที่มี ปัจจัยสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพหลักแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ

ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม รายด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตรการทดสอบของ Duncan พบว่า เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชน ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล และภาพรวมทั้ง 3 ด้าน การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีความแตกต่างกัน

เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินการ มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล โดยในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อสรุปแนวทางการมีส่วนร่วมการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การเสนอข้อมูลการแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ขาดการดำเนินงานตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ร่วมคิด (2) ร่วมวางแผน (3) ร่วมดำเนินงาน และ(4) ร่วมประเมินผล

จึงส่งผลทำให้ไม่เกิดแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ขึ้น ซึ่งอาจประกอบไปด้วยกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ สำหรับเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามี 4 เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้นำชุมชนหรือแกนนำชุมชน (2) กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาภายในชุมชน (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่น

และหน่วยงานภายนอก และ(4) ทักษะคติของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผลการวิจัย

ประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1977: 17-19) ที่กล่าวถึงเงื่อนไข และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่ง Cohen and Uphoff เสนอว่าบุคคล 4 ฝ่ายมีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก

โดยมีแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านของขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen and Uphoff (1977) รองรับ ที่กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า 1.) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหา (Decision Making) 2.) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา (Implementation) 3.) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการ (Benefits) และ

4.) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) กระบวนการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนา การป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ขาดการดำเนินงานตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ร่วมคิด (2) ร่วมวางแผน (3) ร่วมดำเนินงาน และ(4) ร่วมประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) ที่กล่าวไว้ว่า การปรากฏตัวของตำรวจย่อมมีผล ในการยับยั้งผู้ที่มีแนวโน้มจะประกอบอาชญากรรม เพราะความเกรงกลัวการจับกุม

จึงส่งผลทำให้ไม่เกิดแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ขึ้น ซึ่งอาจประกอบไปด้วยกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ สอดคล้องกับ ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม (Crime Control through Environmental Design) ซึ่งทฤษฎีนี้ มีแนวความคิดรวม (Synthesis) ระหว่างทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นแนวความคิดริเริ่ม (Thesis) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เป็นแนวความคิดแย้ง (Antithesis) โดยนำมาประยุกต์ผสมผสานใช้ร่วมกัน นับเป็นมรรควิธี หรือมาตรการที่จะนำไปสู่เป้าประสงค์ของการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ 2 มิติ คือ มิติที่ 1.) สภาพแวดล้อมรูปธรรม ประกอบด้วยมาตรการระดับชุมชน การวางผังเมือง และชุมชนการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคาร และการสลักหมายเลขบนทรัพย์สิน มาตรการระดับบ้านเรือน ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์ เครื่องไฟฟ้าและอื่นๆ ส่วนมิติที่ 2

สภาพแวดล้อมนามธรรม ประกอบด้วยมาตรการเพื่อบ้านเตือนภัย มาตรการสายตรวจประชาชน และมาตรการตรวจตราบ้านเรือน

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนตัว ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นประชากรจำนวน 200 คน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำฯ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า “องค์การสหประชาชาติ (United Nations, 1981) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้ คือ 1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปโดยการอาสาสมัคร หรือการรวมตัวกันขึ้นเองเพื่อแก้ไขปัญหาในกลุ่มของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่มิได้รับการช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย 2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล เป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา 3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลระยะยาว และจะมีผลเสียคือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด”

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนิน

กิจกรรมในภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อดำเนินงานในการป้องกันปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ และการมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ ของปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า (พวงรัตน์ บุญญานุกฤษ, Colman, M.R. 1995 อ้างถึงใน Barrows and Tamblyn, 1980) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้โดยยึดปัญหาเป็นฐานว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานคือ การเรียนรู้ที่เป็นผลของกระบวนการทำงาน ที่มุ่งสร้างความเข้าใจและหาทางแก้ปัญหา ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเป็นตัวกระตุ้นต่อไปในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ แก้ปัญหาด้วยเหตุผล และการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ เพื่อสร้างความเข้าใจกลไกของตัวปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา”

ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงานในภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของบุหรี่ เช่น จัดบอร์ด แผ่นปลิว โปสเตอร์ ติดสติ๊กเกอร์ห้ามสูบบุหรี่ ฯลฯ ให้แหล่งชุมชนได้รับทราบ การมีส่วนร่วมในการให้เงินสนับสนุนงบประมาณในการป้องกันปัญหาและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ สอดคล้องกับ Duch (1995) กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาที่พบในชีวิตประจำวันของผู้มีส่วนร่วม เพื่อฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา นักเรียนหรือผู้มีส่วนร่วมที่พร้อมจะเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ ในการ

ค้นคว้า และใช้แหล่งข้อมูลการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพและความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้ว เป็นสิ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน”

ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลในภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานการป้องกันปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ สอดคล้องกับ Gallagher (1997) ที่ได้ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ ที่ผู้มีส่วนร่วมเรียนรู้จากการเรียน (learn to learn) โดยผู้มีส่วนร่วมจะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหา โดยจะบูรณาการความรู้ที่ต้องการให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับกับการแก้ปัญหาเข้าด้วยกัน ปัญหาที่ใช้มีลักษณะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และมีความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนร่วม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จะมุ่งเน้นพัฒนาผู้มีส่วนร่วม ในด้านทักษะการเรียนรู้ มากกว่าความรู้ที่ผู้มีส่วนร่วมจะได้มา และพัฒนาผู้มีส่วนร่วมสู่การเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้”

จากสมมติฐาน ที่ว่าประชาชนที่มีปัจจัยสภาพทั่วไปของข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพสมรส (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพหลัก แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อ อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกันสามารถสรุป ได้ดังนี้ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขต

ของชุมชนวัดหนองคำฯ มีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ และวางแผนดำเนินกิจกรรม รายจ่ายอื่น ๆ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับแนวคิดของ White (1996) กล่าวถึงการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า “เป็นการเรียนที่นำเสนอ สถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง ที่มีความซับซ้อนก่อน ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้น ให้ผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมกันอภิปราย ทำความเข้าใจ ปัญหา ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาเพิ่มเติม และลงมือแก้ปัญหา นั้น ๆ โดยใช้กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม โดยผู้วิจัย เป็นผู้อำนวยความสะดวกประจำกลุ่ม”

เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชน ที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำฯ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ และวางแผนดำเนินกิจกรรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ Barell (1998) กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

เป็นกระบวนการของการสำรวจ เพื่อจะตอบคำถาม สิ่งที่ยากรู้ อยากเห็น ข้อสงสัย และความไม่มั่นใจเกี่ยวกับ ปรากฏการณ์ธรรมชาติในชีวิตจริงที่มีความซับซ้อน ปัญหาที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ จะเป็นปัญหาที่ไม่ชัดเจน มีความยากหรือข้อสงสัยมาก สามารถตอบคำถามได้หลายคำตอบ”

เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชน ที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำฯ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุ และวางแผนดำเนินกิจกรรม ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง (Torp and Sage, 1998) กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นหลักเน้นการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ ที่ได้จากการสำรวจ ค้นคว้า และการแก้ปัญหา ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนอาจพบ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้น เป็นทั้งยุทธวิธีการเรียนการสอน และใช้เป็นแนวทางในการจัดหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะดึงดูดผู้มีส่วนร่วม ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยจะเป็นผู้ที่คอยให้คำแนะนำ และออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งเสริมให้

ผู้มีส่วนร่วมได้คิดและสำรวจ หลักสูตรที่สร้างขึ้น จะมีปัญหาเป็นแกนกลาง มีบทบาทในการเตรียม ประสบการณ์จริง ที่ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนให้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และบูรณาการ สิ่งต่าง ๆ ที่เรียนรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงเข้าด้วยกัน ในขณะที่เรียนรู้ ผู้มีส่วนร่วมจะถูกทำให้ เป็นนักแก้ปัญหา และพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ ที่สามารถเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองได้ ใน กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ ผู้วิจัยจะเป็นผู้ร่วม ในการแก้ปัญหา ที่มีหน้าที่ในการสร้างความสนใจ สร้างความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ให้กับ ผู้มีส่วนร่วม เป็นผู้แนะนำ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์”

เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้สูตร การทดสอบของ Duncan พบว่า เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และ อาชีพหลักของประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชน วัดหนองคำฯ ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา/สาเหตุ ในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน และในด้านการมีส่วนร่วมในการ ติดตามผล และภาพรวมทั้ง 3 ด้าน การมีส่วนร่วม ของประชาชนไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ Edens (2000) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ว่า “เป็นรูปแบบการสอน การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้มีส่วน ร่วมเรียนรู้ ที่จะคิดและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวัน และมีความซับซ้อน เป็นแรงกระตุ้น ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาและเกิดทักษะ การแก้ปัญหา”

เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และอาชีพหลักของประชาชน ที่อยู่ในเขตของชุมชนวัดหนองคำฯ มีส่วนร่วมของ ประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของ ชุมชนวัดหนองคำฯ ในด้านการมีส่วนร่วมในการ ค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการลงทุนและ ปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามผล โดยในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทรีย์ คนเที่ยง (2544) ได้กล่าวถึงไว้ว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ ที่ผู้มีส่วนร่วม ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้มีส่วนร่วมคิด และ ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดวัตถุประสงค์ และเลือกแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยมีบทบาท ในการให้คำแนะนำเท่านั้น” ทิศนา ขัมมณี (2545) กล่าวว่า “การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการ จัด สภาพการณ์ของการเรียนรู้ ที่ใช้ปัญหา เป็นเครื่องมือ ในการช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดการ เรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้วิจัยอาจนำผู้เรียน ไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้วิจัยอาจ จัดสภาพการณ์ให้ผู้มีส่วนร่วมเผชิญ ปัญหา ฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความ เข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้” มณฑรา ธรรมบุศย์ (2545) ได้ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิด จากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ นิยม โดยผู้มีส่วนร่วมสร้าง ความรู้ใหม่ จากการใช้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบท ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะใน การคิดวิเคราะห์ และคิดแก้ปัญหา รวมทั้ง ได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษา การ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงเป็นผลมาจาก

กระบวนการทำงาน ที่ต้องอาศัยความเข้าใจและ
แก้ปัญหาเป็นฐาน”

การเสนอข้อมูลการแสดงความคิดเห็น และ
ข้อเสนอแนะการป้องกัน และแก้ไขปัญหตาม
พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชน
วัดหนองคำฯ พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วม ใน
การจัดทำแผนพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญห
ตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของ
ชุมชนวัดหนองคำฯ ขาดการดำเนินงานตามขั้นตอน
ทั้ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ร่วมคิด (2) ร่วมวางแผน
(3) ร่วมดำเนินงาน และ(4) ร่วมประเมินผล
จึงส่งผลทำให้ไม่เกิดแผนพัฒนาการป้องกัน และ
แก้ไขปัญหตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ขึ้น ซึ่งอาจประกอบ
ไปด้วยกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ สำหรับเงื่อนไข
ของการมีส่วนร่วมของชุมชนวัดหนองคำ ตำบล
ช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มี 4
เงื่อนไขที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้นำชุมชนหรือแกนนำ
ชุมชน (2) กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรม หรือ
โครงการพัฒนาภายในชุมชน (3) การแลกเปลี่ยน
เรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่นและ
หน่วยงานภายนอก และ(4) ทศนคติของชุมชน
วัดหนองคำฯ ภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการ
มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและ
แก้ไขปัญหตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ
2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ขึ้นอย่างต่อเนื่อง
ซึ่งสอดคล้องกันกับ (วัฒนา รัตนพรหม, 2548 อ้าง
ถึงใน สนิท ดีเมืองชัย, 2552) ได้ให้ความหมาย
ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ว่า
“เป็นการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการทำ
ความเข้าใจ และแก้ปัญหา ซึ่งใช้ปัญหา หรือ
สถานการณ์ที่เป็นอยู่ตามสภาพจริงมาเป็นสิ่ง
กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เลือก

เนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้ และแสวงหาความรู้
เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา ผู้มีส่วนร่วมจะได้ฝึก
การคิดแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการ
ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาความสามารถในการ
ทำงานร่วมเป็นเป็นทีม โดยผู้วิจัยเป็นเพียง
ผู้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้” และ “Problem-
Based Learning” การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นฐาน เป็นการเรียนที่เริ่มต้นจากผู้วิจัย ในการ
นำเสนอปัญหาที่แปลกใหม่ ท้าทาย ทำความคิด
แทรกสอดแนวปัญหาในปัจจุบัน และสอดคล้อง
กับโลกของความเป็นจริง ให้กับกลุ่มผู้มีส่วนร่วม
ที่ศึกษา เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม ท้าทายให้ผู้มีส่วนร่วม
ได้แสวงหาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ ประเด็น
ปัญหานั้น และนำความรู้จากประสบการณ์เดิมมา
ใช้ ในการแก้ปัญหา โดยเน้นให้ผู้มีส่วนร่วมรู้จัก
ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นทีมเดียวกัน รวมถึง
ความคิด แก้ปัญหา รู้จักวิเคราะห์ตัดสินใจ และ
สามารถนำความรู้เหล่านั้นเสนอผลงานได้ ผู้วิจัย
เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริม กำลังใจ
และคอยชี้แนะ

องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ดีนั้น ควร
เป็นไปตามแนวทางของต้นน้ำ กลางน้ำ และ
ปลายน้ำ ซึ่งประชาชนที่อยู่ในเขตของชุมชน
วัดหนองคำฯ จะมีส่วนร่วมอันเกิดจากความ
ตระหนักของประชาชนด้วยตนเองในการป้องกัน
และแก้ไขปัญหตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์
ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ในด้าน
การมีส่วนร่วมในการติดตามผลมีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญ ที่มีเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม
ของชุมชนวัดหนองคำฯ ที่พบได้ว่ามี 4 เงื่อนไข
ที่สำคัญ ได้แก่ (1) ผู้นำชุมชนหรือแกนนำชุมชน

(2) กระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาภายในชุมชน (3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของชุมชนอื่นและหน่วยงานภายนอก และ(4) ทิศนคติของชุมชนวัดหนองคำฯ ภายในชุมชนที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ขึ้นมาบนฐานของสามัญสำนึกร่วมรับผิดชอบอย่างต่อเนื่องนั่นเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เช่น ทำไมประชาชนถึงมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลน้อยที่สุดหรือไม่ค่อยมีส่วนร่วมเลย

2) ควรมีการศึกษาระบบ หรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีประสิทธิภาพ และมีความต่อเนื่อง

3) ควรมีการศึกษาในเชิงปริมาณควบคู่กับเชิงคุณภาพ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ ตำบลช้างม้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทาง หรืออรรถรงค์ให้

ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลให้มากขึ้นหรือมากที่สุด

การนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้

1) จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่เขตชุมชนวัดหนองคำฯ มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ในระดับที่น้อยที่สุดในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ดังนั้น ในด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุและวางแผนดำเนินกิจกรรม ควรจัดให้มีเวทีในระดับชุมชน เพื่อให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2) ในขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน จึงควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ. ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำฯ ขึ้นจะได้นำอยู่ กระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในพัฒนาการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ควรเริ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากการประเมินผล การดำเนินกิจกรรมตามแผนพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวตาม พ.ร.บ.

ควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ 2560 ของชุมชนวัดหนองคำ
อย่างจริงจัง

บรรณานุกรมอ้างอิง

พวงรัตน์ บุญญานุกรักษ์. (2544). *การเรียนรู้โดยใช้
ปัญหา PROBLEM-BASED LEARNING*.
(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).
ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทีศนา แชมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

มหาเถรสมาคม. (2562). *พระราชบัญญัติควบคุม
ผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

มณฑรา ธรรมบุศย์. (2545). “การพัฒนาคุณภาพ
การเรียนรู้โดยใช้ PBL (Problem-Based
Learning)”. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. 2
(กุมภาพันธ์), 11-17.

เริงฤดี ปธานวนิช, ดร.พญ. และรศ.นพ.สุทัศน์
รุ่งเรืองศิริธัญญา. (2562). “เราสูญเสียไป
เท่าไร? จากการสูบบุหรี่”. ออนไลน์.
กรุงเทพฯ: ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน และ
หน่วยโรคทางเดินหายใจ, คณะ
แพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี.

วัฒนา รัตนพรหม. (2548). *การวิจัยในชั้นเรียน*.
กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สนิท ดีเมืองซ้าย. (2552). *การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา
เป็นหลักรูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็น
ศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
บุ๊คเลท.

สุนทรี่ คนเที่ยง. (2544). *หลักกระบวนการ
แก้ปัญหา* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Barrows, H. S., & Tamblyn, R. M. (1980).
*Problem-Based Learning: An Approach
to Medical Education*. New York, NY:
Springer.

Bundhamcharoen, K., Aungkulanon, S., Makka,
N., & Shibuya, K. (2015). *Economic
burden from smoking-related diseases
in Thailand*. Tobacco control,
tobaccocontrol-2015.

Barell , John. (1998). *PBL an Inquiry
Approach*. Illinois : SkyLight Training
and Publishing.

Barbara J.Duch (1995). *Teaching Archaeology
in the Twenty-First Century*. Washington,
D.C.: Society for American Archaeology.

Colman, M.R. (1995). "Problem-Based Learning
: A New Approach for teaching Gifted
Students", *Gifted Today Magazine*. 18
(May-June 1995), 18-19.

Edens, (2000). Learning Package Versus
Conventional Method of Instruction.
Dissertation Abstracts International.
32(8), 4295-A.

Gallagher, B. (2001). The role of food and
beverage in tourism. In Tourism as a
catalyst for community development
conference. Pretoria, South Africa: n.p

Linda Torp, Sara Sage, (1998). Problems as
Possibilities: Problem-based Learning
for K-12 Education. ASCD, North
Beauregard Street, Alexandria, VA.

United Nations, (1981). Yearbook of International Trade Statistics. *United Nations: UN Press.*

White, (1996). "The Perceptions of Four Participant Groups of the Effects of Administrative Transfers on Utah Centennial School Programs". *Dissertation Abstract International.* 38(2), 399 - 401.

